

Kapecytabina w terapii raka dróg żółciowych

Jeśli lekarz zalecił kacytabinę w leczeniu raka dróg żółciowych, poniżej przedstawione zostały najważniejsze informacje o tym leku i niektórych aspektach z nim związanych.

Rak dróg żółciowych

Nowotwory dróg żółciowych rozwijają się z komórek zwanych cholangiocyty, które tworzą nabłonek dróg żółciowych (przedstawiona na zielono na zdjęciu poniżej). Drogi żółciowe to małe przewody transportujące żółć (służy do trawienia pokarmu) z wątroby, pęcherzyka żółciowego oraz do jelita cienkiego.

Nowotwory dróg żółciowych możemy podzielić na: rak dróg żółciowych, rak pęcherzyka żółciowego i rak brodawki:

- **Cholangiocarcinoma** – znany również jako rak dróg żółciowych. W zależności od lokalizacji rak ten jest sklasyfikowany na:

- wewnątrzwątrobowy rak dróg żółciowych – nowotwór rozwija się w przewodach wewnątrzwątrobowych w wątrobie;

- rak dróg żółciowych okołownękowych – nowotwór rozwija się w przewodach poza wątrobą;

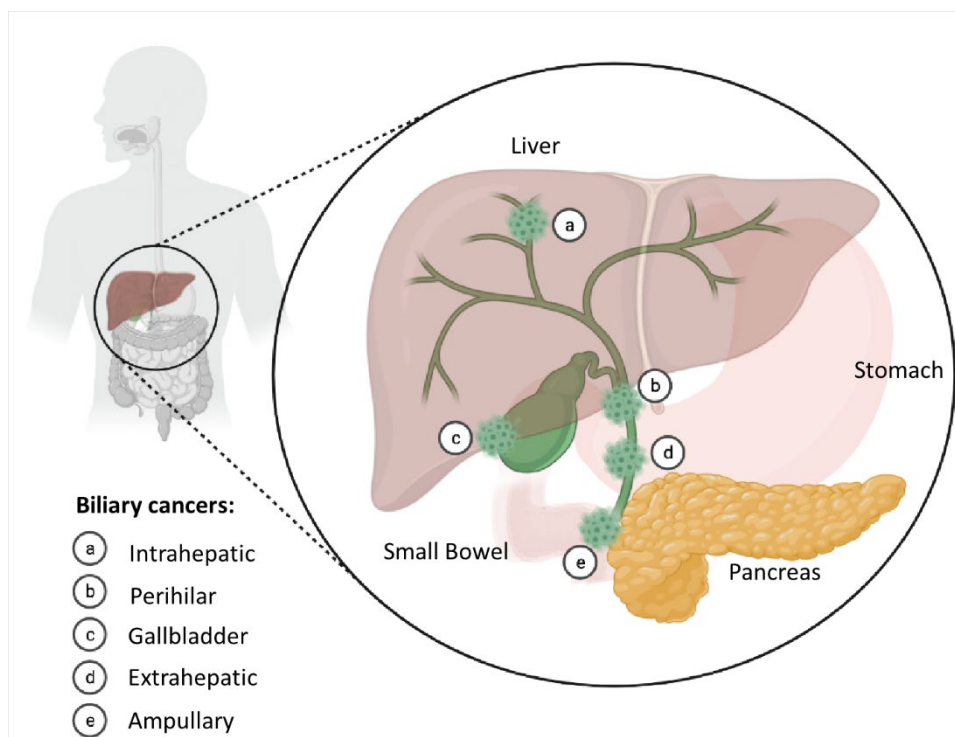
- rak dróg żółciowych dystalny/pozawątrobowy – nowotwór rozwija się w dalej położonych przewodach wątroby.

- **Rak pęcherzyka żółciowego** – wywodzący się z komórek nabłonka błony śluzowej pęcherzyka żółciowego

- **Rak brodawki Vater** – rozrasta się w miejscu połączenia dróg żółciowych i trzustkowych z dwunastnicą

Otrzymałeś tę ulotkę, ponieważ zdiagnozowano u Ciebie raka dróg żółciowych.

Twój onkolog powinien omówić z Tobą, jaki typ raka dróg żółciowych masz i w jakim stopniu jest on zaawansowany.

Co to jest kapecytabina?

Kapecytabina jest lekiem chemioterapeutycznym, który zabija komórki nowotworowe poprzez ingerencję w replikację w procesie komórkowym. Lek może również uszkadzać prawidłowe komórki, w związku z tym powodować skutki uboczne.

Jak podaje się kapecytabinę?

Kapecytabina jest dostępna w postaci tabletek i jest przyjmowana doustnie, otrzymasz ją w aptece szpitalnej na początku każdego cyklu. Kapecytabinę będziesz przyjmować w domu przez dwa tygodnie. Standardowo dawkuje się ją dwa razy dziennie, rano i wieczorem. Idealny odstęp między dawkami to 12 godzin, ale możesz przyjmować tabletki co 10 lub 11 godzin (nigdy w odstępie krótszym niż 8 godzin). Tabletkę należy przyjąć 30 minut przed jedzeniem oraz popić dużą ilością wody (przekąska, jeśli nie możesz zjeść posiłku). Tabletki należy połknąć bez rozgryzania i rozgniataania, ale jeśli masz problemy z połykaniem, możesz je rozpuścić w wodzie. Jeśli zapomnisz o przyjęciu tabletki, to ją pomiń i kontynuuj zgodnie z normalnym harmonogramem. Nie należy przyjmować dwóch dawek na raz w tym samym czasie.

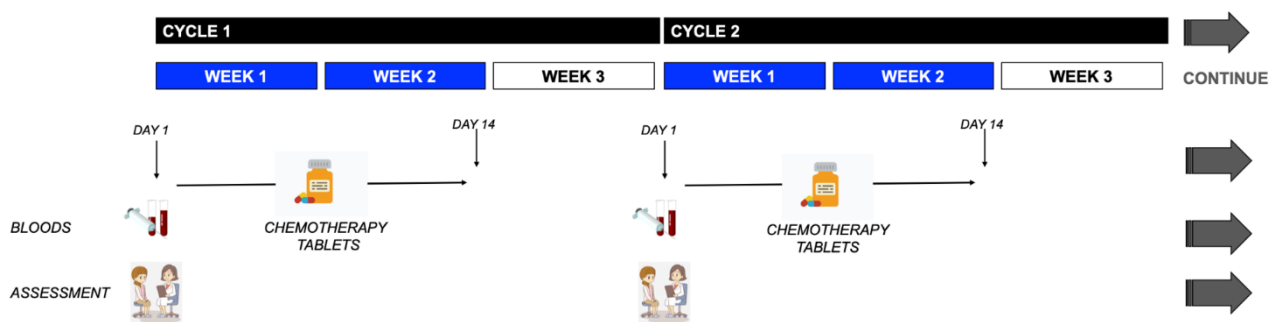
Lekarz na podstawie wielu czynników (m.in wzrost, waga, wiek, ogólny stan zdrowia i współistnienie innych chorób) określi dokładną dawkę leku, którą otrzymasz.

Harmonogram leczenia kapecytabiną

Standardowy harmonogram dawkowania kapecytabiny przebiega w cyklu trzytygodniowym, obejmującym 14 dni chemioterapii, a następnie tydzień odpoczynku. Na początku każdego cyklu chemioterapii zostaniesz zbadany przez onkologa. Przed rozpoczęciem sesji chemioterapii będziesz miał wykonane badanie krwi, a Twój onkolog sprawdzi czy Twój stan zdrowia pozwala na rozpoczęcie cyklu. Ważne jest, aby zgłosić jakiegokolwiek objaw(y) i problem(y) od ostatniej konsultacji, tak aby można było dostosować dawkę leku specjalnie dla Ciebie.

Pierwszego DNIA pierwszego tygodnia każdego cyklu chemioterapii zgłosisz się do szpitala, do oceny stanu zdrowia przez lekarza oraz badania krwi oraz otrzymasz lek. Lekarz przed kolejną chemioterapią może poprosić Cię o pobranie krwi w przychodni lekarza pierwszego kontaktu i skonsultuje wyniki telefonicznie. Nie będziesz hospitalizowany.

Capecitabine cycle: 2 weeks on, 1 week off

Działania niepożądane terapii kapecytabiną

Podczas terapii mogą wystąpić skutki uboczne, ale również możesz nie doświadczyć żadnego z nich. Nie oznacza to, że leczenie nie działa; nie istnieje związek między obecnością lub nasileniem działań niepożądanych a skutecznością leku.

Niektóre skutki uboczne mogą wystąpić, ale jest mało prawdopodobne, aby wystąpiły wszystkie. Skutki są często przewidywalne pod względem ich początku, czasu trwania i

dotkliwości; są prawie zawsze odwracalne i, z wyjątkiem tych związanych z , powinny całkowicie ustąpić po leczeniu.

Podobnie jak w przypadku wielu innych leków stosowanych w chemioterapii, kapecytabina, ze względu na jej zdolność do zatrzymania podziału i proliferacja komórek, zabija komórki nowotworowe. Niestety leki stosowane w chemioterapii nie są w stanie zróżnicować komórek rakowych z komórkami prawidłowymi. Tak więc chemioterapia również zabije prawidłowe szybko dzielące się komórki, takie jak krwinki, komórki w jamie ustnej, żołądka, jelitach i innych miejscach, co powoduje niektóre z różnych skutków ubocznych. Po zakończeniu leczenia te normalne komórki zregenerują się. Dostępnych jest wiele leków, które można przyjmować podczas chemioterapii w celu kontroli i zminimalizowania skutków ubocznych, które możesz odczuwać.

Najczęstsze działania niepożądane

Hematotoksyczność: działania niepożądane na komórki krwi, w tym:

- ***Niska liczba białych krwinek i ryzyko infekcji***

Chemioterapia może wpłynąć na zmniejszenie liczby białych krwinek, które pomagają w walce z infekcjami. Jeśli liczba białych krwinek jest zbyt niska (nazywa się to neutropenią), możesz być narażony na ryzyko infekcji. Ważne jest, aby unikać sytuacji, które mogą zwiększyć to ryzyko, takie jak przebywanie w zatłoczonych miejscach lub kontakt z osobami przeziębionymi.

Ponieważ liczba białych krwinek najprawdopodobniej będzie najniższa między 7 a 10 dniem każdego dnia cyklu chemioterapii, w tych dniach szczególnie ważne jest unikanie infekcji.

Zmniejszenie liczby białych krwinek jest jednym z ważniejszych badań krwi, które lekarz przeprowadzi zanim pacjent przyjmie kolejną dawkę chemioterapii, aby upewnić się, że liczba białych krwinek jest na odpowiednim poziomie, w celu ochrony przed infekcją podczas leczenia chemioterapią.

Liczba białych krwinek zwykle wraca do normy przed kolejnym zabiegiem. Czasami może zdarzyć się, że poziom białych krwinek będzie zbyt niski, aby umożliwić Ci zaplanowaną terapię, a lekarz przesunie leczenie o czas, aż liczba komórek powróci do normy.

Ważne jest, abyś był świadomy oznak i objawów infekcji i w takiej sytuacji musisz skontaktować się z Lekarzem w Twoim szpitalu (nr telefonu.....), jeśli wystąpi którykolwiek z poniższych objawów:

- Wzrost temperatury ciała powyżej 38°C, pomimo stosowania paracetamolu
- Uczucie dreszczy lub złe samopoczucie
- Ból gardła, kaszel, biegunka, zwiększona częstotliwość oddawania moczu

- **Niska liczba czerwonych krwinek**

Chemioterapia może wpłynąć na zmniejszenie liczby czerwonych krwinek. Do najważniejszej roli czerwonych krwinek należy przenoszenie tlenu do każdej komórki twojego ciała. Jeśli liczba czerwonych krwinek jest zbyt niska (nazywane jest to anemią) można odczuwać zmęczenie i brak tchu. Jeśli dojdzie do ciężkiej niedokrwistości, możesz potrzebować transfuzji krwi.

- **Mała liczba płytek krwi i ryzyko siniaków lub krwawienia**

Chemioterapia może wpłynąć na obniżenie liczby płytek krwi. Płytki krwi są przydatne do wspomagania krzepnięcia krwi. Jeśli liczba płytek krwi jest zbyt niska (nazywa się to małopłytkowością), nie otrzymasz chemioterapii, a lekarz opóźni leczenie do czasu uzyskania poprawy liczby płytek krwi. Jeśli masz jakiegokolwiek siniaki lub krwawienia, takie jak krwawienia z nosa, krwawiące dziąsła, małe czerwone lub fioletowe plamki na skórze, należy poinformować o tym lekarza.

Biegunka: skontaktuj się ze swoim lekarzem, jeśli masz 4 lub więcej luźnych stolców w ciągu doby. Lekarz przepisze leki przeciwbiegunkowe (Loperamid). Powinieneś przyjąć jedną tabletkę loperamidu za każdym razem, gdy masz luźny stolec. Pamiętaj, aby pić dużo wody i uzupełniać utracone płyny. Jeśli masz biegunkę, powinieneś jeść produkty o niskiej zawartości błonnika i unikać surowych owoców, soków owoców, płatków zbożowych i surowych warzyw. Unikaj również spożywania alkoholu, kofeiny, produktów mlecznych i pokarmów wysokotłuszczowych.

Zespół dłoniowo-podeszwowy: twoje dłonie lub stopy mogą stać się zaczerwienione, obolałe, suche lub opuchnięte – objawy podobne do oparzenia słonecznego. Skóra na dłoniach i podeszwach stóp może zacząć się łuszczyć, zwykle w łagodny sposób i rzadko przed upływem dwóch tygodni od rozpoczęcia leczenia. Może temu towarzyszyć drętwienie lub mrowienie rąk lub stóp. Twój lekarz omówi z Tobą objawy i sposób, w jaki mogą wpłynąć na czynności dnia codziennego. Zespół dłoniowo-podeszwowy może wymagać zmniejszenia dawki leku i czasami, gdy zmiany na skórze są bardziej nasilone, leczenie może wymagać przerwania. Profilaktyka jest bardzo ważna w dążeniu do ograniczenia rozwoju zespołu dłoniowo-podeszwowego. Zadbaj o dłonie i stopy, postępując zgodnie z zaleceniami zamieszczonymi poniżej w części „Wskazówki podczas leczenia”.

Owrzodzenia i owrzodzenia jamy ustnej: po jedzeniu należy zawsze umyć zęby, aby uniknąć rozwoju próchnicy. Aby zapobiec lub pomóc w leczeniu owrzodzeń jamy ustnej, używaj miękkiej szczoteczki do zębów i płucz trzy razy dziennie ½ do 1 łyżeczki sody oczyszczonej zmieszanej z wodą (lub zwykłym płynem do płukania ust). Wskazane jest unikanie kwaśnych pokarmów takie jak pomarańcze, cytryny i grejpfruty. Poinformuj lekarza lub pielęgniarkę, jeśli masz owrzodzenia, ponieważ mogą Ci pomóc w zapobieganiu lub leczeniu owrzodzeń jamy ustnej.

Podwyższone enzymy wątrobowe: jeśli masz wysokie wartości transaminaz (białek wytwarzanych przez wątrobę), zwykle nie odczujesz żadnej różnicy w Twojej aktywności lub poziomie energii. Lekarz sprawdzi aktywność enzymów wątrobowych podczas badania krwi i zdecyduje o dostosowaniu dawki chemioterapii.

Zmęczenie: bardzo częste działanie niepożądane, które może nasilać się w trakcie leczenia.

Słaby apetyt: nie martw się, jeśli nie jesz za wiele przez dzień lub dwa.

Krzepnięcie krwi: skontaktuj się z lekarzem, jeśli masz nogi spuchnięte, zaczerwienione i obolałe lub jeśli się odczuwasz duszność.

Niektóre mniej częste działania niepożądane związane z leczeniem kapecytabiną

Objawy grypopodobne: mogą wystąpić podczas chemioterapii lub wkrótce po:

- Uczucie gorąca, zimna lub dreszcze
- Gorączka
- Ból głowy
- Ból w mięśniach
- Zmęczenie

Nudności: na ogół łagodne, czasami z towarzyszącymi wymiotami. Zwykle są dobrze kontrolowane przez leki przeciwwymiotne. Możesz tego doświadczyć od kilku godzin do kilku dni po zabiegu.

Ból brzucha: możesz mieć tępe bóle lub skurcze brzucha z wzdęciami. Jest to powszechnie kojarzone z chemioterapią. Jeśli masz uporczywy ostry ból powinieneś skontaktować się z lekarzem.

Zaparcia: pomocne może być spożywanie pokarmów bogatych w błonnik (warzywa, owoce, pełnoziarnisty chleb) i picie co najmniej 2 litrów wody. Możesz potrzebować środków przeczyszczających, jeśli zaparcie trwa dłużej niż dwa lub trzy dni.

Ból głowy: możesz zażywać środki przeciwbólowe, takie jak paracetamol.

Nagromadzenie płynów: Możesz przybrać na wadze, a twarz, kostki lub nogi mogą puchnąć. Pomocne może być ułożenie nóg na poduszce. Obrzęk ustąpi po zakończeniu leczenia.

Trudności ze snem: możesz przyjmować tabletki nasenne, jeśli ich potrzebujesz.

Senność: chemioterapia może powodować uczucie senności i zmęczenia. Jeśli czujesz się senny, nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Wypadanie włosów: twoje włosy mogą stać się cieńsze, ale jest mało prawdopodobne, że je stracisz.

Leki wspomagające kontrolowanie działań niepożądanych

Pamiętaj, aby poinformować lekarza o wszelkich skutkach ubocznych; istnieją przydatne leki do kontrolowania objawów.

Generated by Dr MG Prete and Dr C Braconi (oncologists) based on information developed by Macmillan Cancer Support and used with permission. Revised by Ms J Milne (nurse), Ms H Morement (patient representative). Translated by Marcin Krawczyk and Lukasz Krupa. Translation project coordinator: Dr. R Casolino

Czy powinienem nadal brać leki, które przyjmuję na stałe?

Tak, musisz kontynuować przyjmowanie leków na stałe. Proszę poinformować swojego lekarza prowadzącego o lekach, które przyjmujesz.

Czy mogę otrzymać szczepienie przeciw grypie?

Tak, zaleca się zaszczepienie się przeciwko grypie przed rozpoczęciem chemioterapii. Jeśli już rozpoczęłeś terapię, zapytaj swojego lekarza, który wybierze najlepszy okres na szczepienie.

Wskazówki podczas leczenia

- Pij dużo płynów (co najmniej 2 litry dziennie), aby chronić nerki.
- Dobrze się odżywiaj. Często spożywaj małe porcje, może to pomóc w zmniejszeniu nudności. Powinieneś unikać tłustych lub smażonych potraw. Jeśli potrzebujesz, możesz wziąć leki przeciwwymiotne.
- Do golenia używaj elektrycznej maszynki i miękkiej szczoteczki do mycia zębów, aby zminimalizować ryzyko krwawienia.
- Unikaj ekspozycji na słońce. Stosuj filtry przeciwsłoneczne SPF 15 (lub wyższy) i odzież ochronną.
- Możesz odczuwać senność lub zawroty głowy; unikaj prowadzenia pojazdów lub angażowania się w zadania, które wymagają dobrego refleksu do czasu poznania odpowiedzi na chemioterapię.
- Dużo odpoczywaj.
- Aby zapobiec zespołowi ręka-stopą:
 - Zmniejsz tarcie, nacisk i narażenie dłoni i stóp na ciepło.
 - Unikaj długotrwałego kontaktu z gorącą wodą, np. podczas mycia naczyń, długiego prysznica lub kąpieli.
 - Nie używaj rękawic do mycia naczyń.
 - Unikaj długich spacerów lub skoków, aby zmniejszyć łuszczenie się skóry na podszwach.
 - Nie należy używać narzędzi ogrodniczych/domowych, które wymagają ściskania dłonią twardych powierzchni.

Generated by Dr MG Prete and Dr C Braconi (oncologists) based on information developed by Macmillan Cancer Support and used with permission. Revised by Ms J Milne (nurse), Ms H Morement (patient representative). Translated by Marcin Krawczyk and Lukasz Krupa. Translation project coordinator: Dr. R Casolino

- Unikaj wcierania balsamu w dłonie i stopy, ale utrzymuj skórę wilgotną.
- Aby złagodzić objawy, można stosować kremy zmiękczające i środki przeciwbólowe w celu złagodzenia bólu. Skonsultuj najlepsze lekarstwo z lekarzem.
- Trzymaj w domu leki, których możesz potrzebować, aby móc uśmierzyć objawy.
- Przed rozpoczęciem chemioterapii poinformuj lekarza o wszelkich przyjmowanych lekach. Czasami działania niepożądane mogą być związane z przyjmowanymi lekami, a nie z chemioterapią.
- Jeśli objawy są ciężkie lub nie ustępują po 24 godzinach, nie wahaj się skontaktować z lekarzem.
- Zwróć uwagę na objawy zakrzepicy: ból, zaczerwienienie, obrzęk ręki lub nogi, duszność lub ból w klatce piersiowej. Jeśli wystąpi którykolwiek z tych objawów, skontaktuj się z lekarzem.
- Nie przyjmuj żadnych szczepień bez zgody lekarza podczas przyjmowania chemioterapii.
- Jeśli jesteś kobietą w wieku rozrodczym:
 - Przed rozpoczęciem leczenia należy poinformować lekarza, jeśli jesteś w ciąży lub możesz być w ciąży.
 - Unikaj zajścia w ciążę podczas chemioterapii.
 - Nie karm piersią podczas chemioterapii.

Kiedy skontaktować się ze szpitalem?

Jeśli objawy są poważne lub nie ustępują w ciągu 24 godzin, skontaktuj się z lekarzem w szpitalu.

Kontakt w nagłych wypadkach w szpitalu:.....

Gdzie można uzyskać więcej informacji?

Jeśli chcesz uzyskać więcej informacji w tym zakresie, możesz odwiedzić stronę:

<https://www.esmo.org/for-patients/patient-guides/biliary-tract-cancer>

<https://ammf.org.uk/patient-guide/>